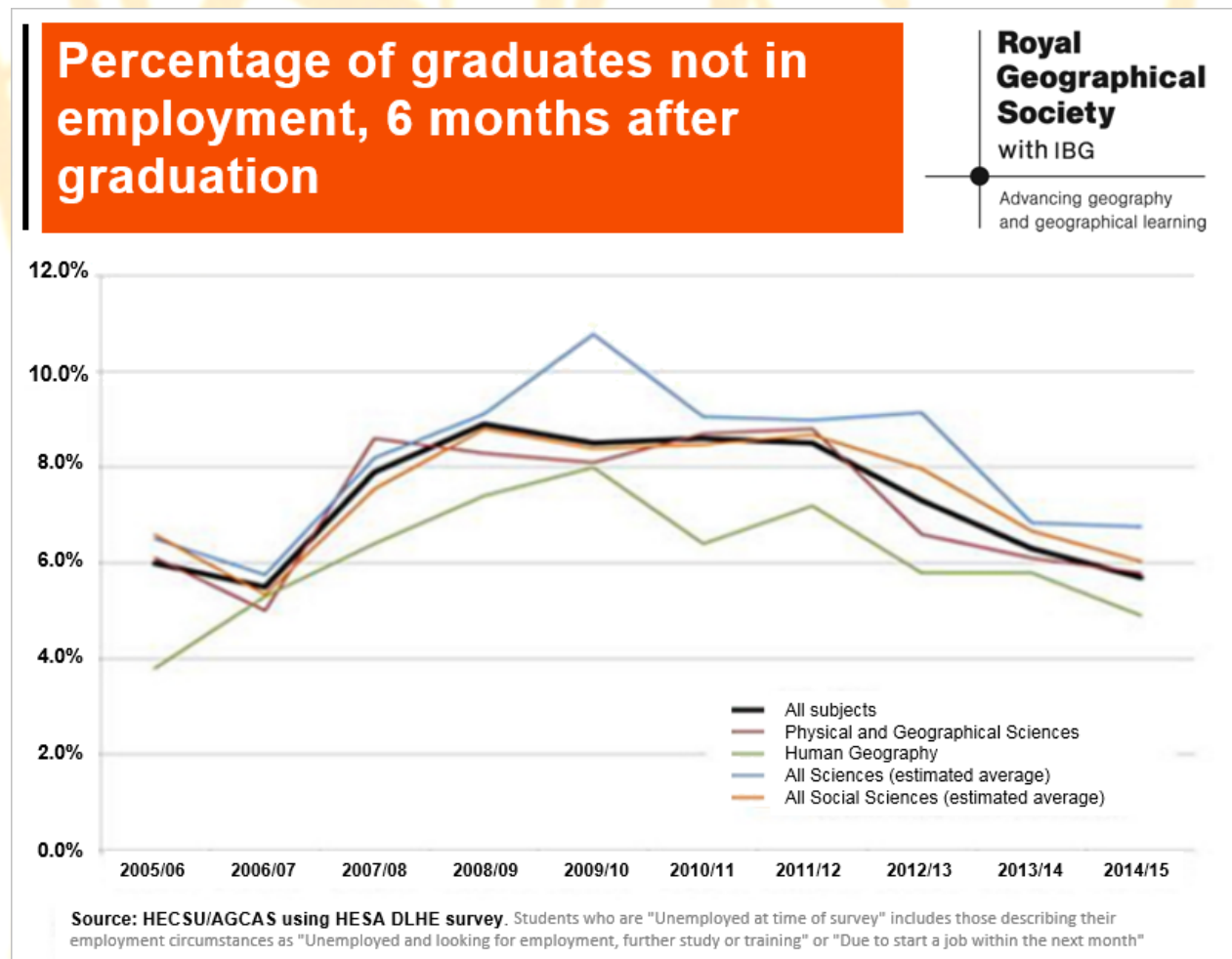


Gondban a magyar földrajzi felsőfokú képzés

Ezt a címet többfajta írásjellel lehet ellátni. Lehet felkiáltó jelet tenni, ami egy cselekvésre történő felszólítás (pl. MEZŐSI G. 2017)¹. Lehet kérdőjelet is tenni, amely azt sugallná, hogy ez egy nem nagyon megalapozott kijelentés. A következő néhány sorban a kérdőjeles megfogalmazással kapcsolatosan szeretnék pár gondolatot felvetni. Az alapvető gondom ezzel a kérdéssel kapcsolatban az, hogy miért van a nagy különbség a fejlett országok és a hazai geográfusoktatásban részt vevő hallgatók munkapiaci megítélésében.

Persze ez a kérdés sok szempontból megközelíthető, például: *Igaz-e, hogy a nyugat-európai országokban vagy az USA-ban végzett hallgatók tényleg jó munkaerő-piaci pozíciókkal rendelkeznek?* Másrészt a hazai geográfus szakon végzettekkel kapcsolatban tényleg jogos-e az a megközelítés, hogy ők nem igazi szakemberek, nem értenek valamilyen „szakmához”. Mintha a geográfia nem az lenne. (A vicc, hogy a „jóindulatú” szólas Angliából ered – „Jack of all trades and master of none” – Ezeremester, aki semminek sem szakembere.)

Az alábbi grafikon a Royal Geographical Society 2016. novemberi anyagából származik, és azt mutatja, hogy a geográfus szakma a hat hónapon túli elhelyezkedést tekintve kicsit a TTK átlagnál jobb. Mindössze kb. 6% azok száma, akik hat hónap után nem tudtak elhelyezkedni.



Ezt erősíti meg a hasonló forrású 2014-es felmérés, amely szerint a geográfus végzettségűek 85 %-os munkához jutást igazoltak vissza (az átlag 82% volt, a kémia és a fizika esetében 78%) és szakmailag releváns állások estén is mintegy 20%-kal magasabb ez az érték,

¹ MEZŐSI G. 2017. A magyar földrajzi felsőoktatás állapotáról és fejlesztésének javasolt irányairól. *Földrajzi Közlemények* (megjelenés alatt)

mint a média szak vagy a szociológia területén.² Hasonló tendencia figyelhető meg az Egyesült Államokban is.³ A foglalkoztatás szempontjából a munkavállaló és a munkaadó (sőt a képző) oldaláról is a kedvező állapot a magyar helyzetre nem tűnik igaznak. Nem adható ugyan olyan számokon alapuló válasz a foglalkoztatottságról (mint a fejlettebb országok esetében), de az ismereteink szerint ebből a szempontból megindokolható az elfoglalt rossz pozíció (legfeljebb nem vagyunk egyedül ebben). Újabb figyelmeztető jelzés (a létszámcsökkenésén túl), hogy az elhelyezkedett hallgatók mintegy fele olyan helyen dolgozik, amihez nem kell felsőfokú végzettség. A forrás a *Heti válasz* hetilap felmérése ugyan tágabb TTK-s körre vonatkozik, de ez mértékadó kell legyen számunkra is. Arról kellene az érdekelteknek (elsősorban a képzőknek és a munkaadóknak) szót váltani: biztos-e hogy a jelenlegi kínálatban azt nyújtja a földrajzoktatás, amit a hazai és nemzetközi munkaerőpiac elvár a geográfus diplomától. Illetve melyek azok a munkapiaci pontok, ahol a munkaadó megfelelő álláshelyet tud kínálni, illetve a munkavállaló szíve szerint tud választani. Miután hosszabb távon nem csak a magyar munkaerőpiacra kell figyelemmel lenni, így az ismeretátadás tartalmi kérdései mellett a folyamat (oktatás)technikai, módszertani kérdésre is komoly figyelmet kell fordítani.

A legfontosabb az lenne, hogy a geográfus szakma szembesüljön a képzés valós hazai munkapiaci megítélésével, mértékével és a fejlett országok ilyen adataival. Ahhoz, hogy a fejlett országok számunkra kívánatos geográfus megítéléshez eljussunk – a gazdasági kényszert ezúttal nem elemelve – az oktató oldaláról biztos az egyik elsődleges feladat a karrier segítése. (Az kicsit más kérdés, van-e realitása ennek a célnak, vagy úgy kell kezelnünk, mint a gazdaság helyzetét, azaz más pályánk van, mint a mintaként kezelt országoknak a geográfus álláshelyek típusaira és számosságára nézve. Azaz nem biztos, hogy a célunk ilyen megfogalmazása minden tekintetben helyes.)

A szakma fontos feladatának tűnik annak az állapotnak a javítása, hogy a leendő hallgatók viszonylag pontosan tudják, mit, miért kellene tanulniuk, milyen pozíciókat tölthetnek be a valós tudásukkal, azaz számukra milyen hasznot jelent ez. A geográfusképzés azért is mérhető nehezen össze a mérnök, jogász, vagy orvosi iránnyal, mert annak képzési eredményei lehetséges munkapiaci pozíciók jól meghatározottak. A szakma lehetőségeinek ismerete – minden korábbi szándék, félbeszakadt kísérlet miatt – sem érte el a munkaadók potenciálisan fontos rétegeit. Itt a képzők fontos közös gyakorlati feladata a szakma munkaerő piaci frissítése (egyfajta újra bevezetése).

A rövid összeállítás mondanivalója az, hogy az oktatási-képzési kínálat (egy szegmensét) nyújtóknak nemcsak a szakma „újra bevezetését” kell elvégeznie, hanem a leendő hallgatók számára biztosítható karrier lehetőségek ügyében alapvetően újat kell alkotnia. Hasznos lenne, ha az angol példához hasonlóan ebben a Földrajzi Társaság szerepet vállalna például egy karrier brosúra készítésével, a képzők pedig részletes (az intézményi szintnél finomabb) pályakövetési rendszer működtetésével. Célszerű magyar területen is megvalósítani a számos országban már alkalmazott módszereket: a gyakorlat beépítését a korai karrierbe, mindegyik potenciális munkahely irányban hazai és külföldi példák adása, a hallgatók számára a hálózatépítés fontossága és segítése, karrierépítés üzleti háttereinek bemutatása stb.⁴

Mezősi Gábor, Szeged

² Geo1 2014. Employability in geography. <https://www.rgs.org/NR/rdonlyres/1422E618-F932-4F20-9500-C9C605246076/0/Employabilitydemandforgeography.pdf>

Carriers 2014. Careers with geography.

<http://www.rgs.org/OurWork/Schools/Careers+and+Further+Study/Careers+with+geography/Careers+with+geography.htm>

³ Geo2 2016, <http://www.aag.org/edge>

⁴ SOLEM M. – FOOTE K. – MONK J. 2013. *Practicing geography*. Pearson, AAG, Boston p. 222